

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 24.02. 2012 r.

PG II Ko, 45/12

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Suzanna Paweł Urzędnik

Odpowiadając na pismo z dnia 24 stycznia 2012 roku nr BPS/043-04-133/12 w sprawie wspólnego oświadczenia złożonego przez Senatora Grzegorza Wojciechowskiego oraz Senatora Bogdana Pęka podczas 4 posiedzenia Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 19 stycznia 2012 roku zawierającego zarzut niezasadnego aresztowania i oskarżenia Anatolija K [redacted] oraz poniżającego traktowania go w areszcie tymczasowym poniżej prezentuję następujące stanowisko.

W Prokuraturze Apelacyjnej w Lublinie w ramach zwierzchniego nadzoru służbowego dokonano badania akt prawomocnie zakończonego postępowania karnego 2 Ds. 103/07 Prokuratury Rejonowej w Chełmie przeciwko Anatolijowi K [redacted] oskarżonemu o czyn z art. 177§ 1 i 2 k.k.

Przedmiotem postępowania był zaistniały w dniu 14 grudnia 1996 roku w Ludwinowie, powiatu chełmskiego na trasie Chełm – Dorohusk wypadek drogowy polegający na zderzeniu samochodu osobowego marki Audi, kierowanego przez Adama F. z samochodem ciężarowym marki Kamaz z przyczepą, kierowanego przez obywatela Ukrainy Anatolia K [redacted] w wyniku czego śmierć na miejscu poniósł Adam F., a Anatolij K [redacted] doznał obrażeń ciała.

W toku wszczętego w dniu 14 grudnia 1996 roku dochodzenia dokonano oględzin miejsca zdarzenia, wykonano szkic miejsca wypadku i dokumentację fotograficzną, oględziny samochodów uczestniczących w zdarzeniu. Przesłuchano również świadków, w tym pasażerkę samochodu marki Audi Ewę F. (siostrę Adama F.), która podała, że kierowca Kamaza zjechał na ich pas ruchu, doprowadzając do zderzenia lewymi przednimi stronami pojazdów.

Odmiennej wersję przebiegu wypadku przedstawili koledzy Anatolija K [redacted] – kierowcy samochodów ciężarowych, którzy jechali za jego samochodem (kolumna składała się z trzech samochodów ciężarowych, pojazd prowadzony przez Anatolija K [redacted] jechał jako pierwszy). Według świadka Myhaiylo S. to pojazd marki Audi zjechał na pas jadącego w przeciwnym kierunku samochodu marki Kamaz, doprowadzając do zderzenia. Natomiast świadek Walerij N. nie widział momentu wypadku, potwierdził jednak wersję podawaną przez Myhaiylo S. Zeznania pozostałych świadków nie wniosły wiele do sprawy.

Kierowcy samochodów uczestniczących w wypadku byli trzeźwi, a ich pojazdy sprawne technicznie. W toku dalszych czynności procesowych uzyskano protokół z sekcji zwłok Adama F., opinię lekarską odnośnie obrażeń ciała doznanych przez Anatolija K [redacted] oraz opinię Rzecznawców PZU SA Oddział w Lublinie, z której wynikało, iż do zderzenia pojazdów doszło na pasie ruchu samochodu marki Audi, w następstwie niezachowania zasady prawostronności ruchu drogowego przez kierowcę samochodu ciężarowego.

W dniu 8 kwietnia 1997 roku wydano postanowienie o przedstawieniu Anatolijowi K [redacted] zarzutu popełnienia występku z art. 145§ 1 i 2 d.k.k., po czym w dniu 14 kwietnia 1997 roku postępowanie zawieszono z uwagi na to, że podejrzany wyjechał z Polski.

Postanowieniem z dnia 23 maja 1997 roku prokurator nadrzędny, uwzględniając zażalenie pokrzywdzonej, uchylił powyższą decyzję i zlecił podjęcie zawieszonych dochodzenia, sugerując jego przekazanie do organów ścigania Ukrainy.

Na wniosek Prokuratora Okręgowego w Lublinie z dnia 13 lutego 1998 roku Prokurator Generalny w dniu 12 marca 1998 roku przekazał ściganie w tej sprawie Prokuraturze Generalnej Ukrainy. Równocześnie, na podstawie art. 50 umowy Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainą z dnia 24 maja 1993 roku o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, strona polska zastrzegła możliwość podjęcia postępowania w razie odmowy jego wszczęcia lub umorzenia przez organy ścigania Ukrainy.

Postanowieniem Naczelnika Swiatoszyńskiego Rejonowego Zarządu Głównego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Ukrainy w Kijowie z dnia 11 czerwca

2003 roku nr 14/2-23558-98 śledztwo przeciwko Anatolijowi K | zostało umorzone wobec braku cech przestępstwa.

Decyzja strony ukraińskiej oceniona została krytycznie przez Prokuratora Rejonowego w Chełmie, konsekwencją czego było ponowne wdrożenie w dniu 12 października 2006 roku postępowania w przedmiotowej sprawie.

Z powodu nieobecności podejrzanego Anatolija K | w Polsce i niemożności wykonania z jego udziałem czynności procesowych, postanowieniem z dnia 10 listopada 2006 roku postępowanie zostało ponownie zawieszono.

W dniu 23 stycznia 2007 roku wobec ustania powyższej przeszkody procesowej, zawieszono postępowanie podjęto. Zastępca Prokuratora Okręgowego w Lublinie Kierownik Ośrodka Zamiejscowego w Chełmie w dniu 29 stycznia 2007 roku objął przedmiotowe postępowanie zwierzchnim nadzorem służbowym.

Anatolij K | w dniu 23 stycznia 2007 roku zgłosił się do Prokuratury Rejonowej w Chełmie, gdzie ogłoszono mu postanowienie o przedstawieniu zarzutu popełnienia występku z art. 177§ 1 i 2 k.k. i odebrano wyjaśnienia. Podejrzanym nie przyznał się do dokonania zarzucanego mu czynu.

Następnie Prokurator Rejonowy w Chełmie skierował do miejscowego sądu rejonowego wnioski o zastosowanie wobec Anatolija K | tymczasowego aresztowania, powołując się na podstawy określone w art. 258§ 1 pkt 1 k.p.k. i art. 258§ 2 k.p.k. (obawa ukrywania się lub ucieczki podejrzanego, który nie posiadał w Polsce stałego miejsca pobytu oraz grożąca mu surowa kara) oraz przesłankę wyrażoną w art. 249§ 1 k.p.k.

Sąd Rejonowy w Chełmie dzieląc przedstawione argumenty, uznając przy tym, iż zebrane dowody w dużym stopniu uprawdopodobniły fakt popełnienia przez podejrzanego zarzucanego mu występku, w dniu 24 stycznia 2007 roku uwzględnił złożony wniosek.

Materiał dowodowy został uzupełniony o kategorię i jednoznaczną opinię biegłych z PZM Oddział w Lublinie z dnia 12 lutego 2007 roku, według których do wypadku doszło na skutek zjechania przez Anatolija K | na przeciwny pas ruchu, którym poruszał się samochód prowadzony przez Adama F.

W dniu 2 kwietnia 2007 roku postępowanie przygotowawcze zostało merytorycznie zakończone skierowaniem aktu oskarżenia przeciwko Anatolijowi K o czyn z art. 177§ 1 i 2 k.k.

W toku prowadzonego przed Sądem Rejonowym w Chełmie postępowania dowodowego dopuszczono dowód z opinii biegłego sądowego prof. dr hab. inż. Marka Opielaka, który przeprowadził komputerową rekonstrukcję wypadku drogowego będącego przedmiotem postępowania. Biegły przyjął dwie wersje wypadku: pierwsza zakładająca, że oskarżony zjechał na lewy pas doprowadzając do uderzenia samochodu marki Audi oraz drugą, iż to prowadzony przez Adama F. pojazd zjechał na przeciwległy pas jezdni uderzając w przednie lewe koło samochodu marki Kamaz.

W ocenie biegłego Marka Opielaka w przypadku poruszania się obu pojazdów równoległe lub prawie równoległe z przeciwnych kierunków, przy braku możliwości określenia miejsca wypadku, nie jest możliwe kategoryczne stwierdzenie, który z uczestników wypadku przyczynił się do jego powstania oraz czy mieli oni możliwość jego uniknięcia. Jednocześnie biegły uznał, iż wersja przebiegu wypadku, w której pojazd marki Kamaz wjechał gwałtownie na tor ruchu pojazdu marki Audi jest mało realna i możliwa do wykluczenia.

Postanowieniem z dnia 10 października 2007 roku Sąd Rejonowy w Chełmie uchylił zastosowany wobec oskarżonego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania.

Wobec ewidentnych sprzeczności pomiędzy uzyskanymi opiniami biegłych z zakresu techniki samochodowej i ruchu drogowego, w dniu 27 czerwca 2008 roku sąd dopuścił dowód z opinii biegłego mgr inż. Mirosława Kędzierskiego. W wydanej w dniu 2 września 2008 roku opinii biegły również uznał, iż materiał dowodowy nie daje podstaw do jednoznacznego odtworzenia przebiegu wypadku. Istnieją dwie sprzeczne wersje, przy czym ograniczony zasób dowodów materialnych nie pozwala wykluczyć żadnej z nich. Przesłuchanie na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2008 roku wszystkich biegłych opiniujących nie doprowadziło do uzyskania kategorycznych ustaleń.

Sąd Rejonowy w Chełmie wyrokiem z dnia 20 maja 2009 roku sygn. II K 231/07 uniewinnił Anatolija K [redacted] od dokonania zarzucanego mu czynu. Powyższy wyrok został utrzymany w mocy przez Sąd Okręgowy w Lublinie w dniu 24 listopada 2009 roku sygn. II Ka 715/09.

W ocenie Prokuratora Apelacyjnego w Lublinie w wyniku badania akt nie stwierdzono podstaw do kwestionowania sposobu procedowania w sprawie 2 Ds. 103/07 Prokuratury Rejonowej w Chełmie. Powody, które zadecydowały o długotrwałości postępowania, a przede wszystkim przekazanie ścigania stronie ukraińskiej, umorzenie postępowania, a następnie ponowne jego wdrożenie przez Prokuraturę Rejonową w Chełmie zostały przedstawione powyżej.

Materiał dowodowy był wystarczający do wniesienia aktu oskarżenia przeciwko Anatolijowi K [redacted]. Tym samym nie sposób przyjąć, iż został on postawiony w stan oskarżenia bezpodstawnie, wbrew oczywistym dowodom jego niewinności.

Istniały również podstawy faktyczne i prawne do zastosowania wobec wyżej wymienionego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania. Zwrócić przy tym należy uwagę na to, że po skierowaniu aktu oskarżenia Sąd Rejonowy w Chełmie trzykrotnie orzekał w przedmiocie dalszego utrzymywania tego najsurowszego środka zapobiegawczego, odmawiał uwzględnienia wniosków obrońcy o jego uchylenie, a niektóre z tych decyzji aprobował sąd wyższej instancji w trybie odwoławczym.

Dopiero na etapie postępowania sądowego nastąpiła istotna zmiana materiału dowodowego poprzez uzyskanie dodatkowych opinii biegłych z zakresu ruchu drogowego i techniki samochodowej. Biegli w sposób niejednoznaczny, w przeciwieństwie do poprzednich uzyskanych w toku postępowania opinii, ocenili zachowanie uczestników wypadku, w tym również oskarżonego. Przedstawili dwie opinie równorzędne, nie dające się - ich zdaniem - rozstrzygnąć wersje przebiegu wypadku. W jednej z nich sprawcą wypadku był zmarły kierowca samochodu osobowego, w drugiej zaś oskarżony.

W zaistniałej sytuacji procesowej sąd doszedł do wniosku, iż mamy do czynienia z niedającymi się usunąć wątpliwościami w rozumieniu art. 5§ 2 k.p.k. i

dlatego też rozstrzygnął sprawę na korzyść oskarżonego, uniewinniając go od dokonania zarzucanego mu czynu.

Podnieść też należy, iż bezpośrednio przed zakończeniem śledztwa obrońca z wyboru pismem z dnia 19 marca 2007 roku zwrócił się o zamieszczenie w akcie oskarżenia wniosku o wydanie w trybie art. 335§ 1 k.p.k. wyroku skazującego bez przeprowadzania rozprawy, uzasadniając go tym, iż „okoliczności popełnienia zarzucanego czynu nie budzą wątpliwości”. Na pierwszej rozprawie przed sądem orzekającym Anatolij K [redacted] przyznał się do dokonania zarzucanego mu czynu (przyznanie miało jednak formalny charakter). Złożył również wniosek o wymierzenie mu kary dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na lat 5, nałożenie obowiązku naprawienia szkody, bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wnioski oskarżonego nie zyskały aprobaty prokuratora.

Przeprowadzone badanie akt sprawy 2 Ds. 103/07 Prokuratury Rejonowej w Chełmie wykazało, iż niezasadnie na etapie postępowania przygotowawczego odstąpiono od przesłuchania dwóch świadków jadących w pojeździe bezpośrednio za samochodem Adama F. Świadkowie ci przesłuchani zostali trakcie postępowania sądowego. Bardziej istotnym zaniedbaniem było niestaranne sporządzenie w dniu 14 grudnia 1996 roku protokołu oględzin oraz szkicu miejsca wypadku drogowego (brak precyzyjnego opisanie i odzwierciedlenia usytuowania oderwanych części samochodów, niezabezpieczenie śladów pozostawionych przez samochód marki Audi).

Nie można wykluczyć, iż to właśnie ten błąd zadecydował o braku możliwości bezspornego ustalenia winy oskarżonego Anatolija K [redacted] i skutkowało wydaniem wyroku uniewinniającego. Z akt sprawy nie wynika przy tym, aby prokurator dyżurny był obecny na miejscu wypadku.

Zasygnalizowane uchybienia nie wpływają jednak na przedstawioną wyżej ocenę zasadności wniesienia aktu oskarżenia oraz zastosowanego środka zapobiegawczego wobec Anatolija K [redacted]

Odnosząc się do podniesionego w oświadczeniu Panów Senatorów zarzutu poniżającego i okrutnego traktowania Anatolija K [redacted] podczas pobytu w Zakładzie Karnym w Chełmie ustalono co następuje.

W aktach sprawy O.Z. Dsa 49/11 Prokuratury Okręgowej w Lublinie Ośrodek Zamiejscowy w Chełmie znajduje się informacja Prokuratora Rejonowego w Chełmie z dnia 28 listopada 2011 roku, z treści której wynika, iż tamtejsza jednostka nie prowadziła postępowania w sprawie znęcania się nad Anatolijem K przez współosadzonych w Zakładzie Karnym w Chełmie.

Dokonano również sprawdzeń w administracji wyżej wymienionego zakładu karnego. Na podstawie otrzymanych kopii dokumentów ustalono, iż Anatolij K w trakcie pobytu w tej jednostce penitencjarnej nie stwarzał problemów natury wychowawczej. Był zadowolony ze składu osobowego celi mieszkalnej, nie zgłaszał uwag dotyczących jego bezpieczeństwa osobistego, w tym rzekomego poniżania i bicia go. Nie był uczestnikiem zdarzeń nadzwyczajnych, ani nie składał żadnych skarg. Trzykrotne wizyty u lekarza w ambulatorium miały charakter profilaktyczny. Anatolij K nie zgłaszał badającym go lekarzom faktów pobicia, ani problemów natury psychicznej.

Ponadto analiza akt sprawy 2 Ds. 103/07 wykazała, iż zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak również sądowego oskarżony oraz jego obrońca nie sygnalizowali jakichkolwiek okoliczności wskazujących na niewłaściwe traktowanie Anatolija K przez inne osoby podczas jego pobytu w placówce penitencjarnej.

Prokurator niezwłocznie informował Konsulat Generalny Ukrainy w Polsce zarówno o zatrzymaniu obywatela tego kraju, o jego tymczasowym aresztowaniu, a następnie o skierowaniu przeciwko niemu aktu oskarżenia. Przestrzegane były również wszystkie uprawnienia procesowe osoby tymczasowo aresztowanej, w tym możliwość bezpośredniego kontaktu z obrońcą.

Przedstawiając Panu Marszałkowi szczegółową informację dotyczącą przedmiotowej sprawy jednocześnie prezentuję pogląd, iż zarzuty o aresztowaniu i oskarżeniu niewinnego człowieka nie znalazły potwierdzenia, brak jest też dowodów, iż Anatolij K był poniżany i okrutnie traktowany w czasie tymczasowego aresztowania.

Z szacunkiem

A. Skrzypczak

Anatolij Skrzypczak